

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa o finansach publicznych: dla lat 2000-2009 (Dz. U. 2005 Nr 249, poz. 2104), dla 2010 r. (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240) z późniejszymi zmianami, a w przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również: ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590-1592), z późniejszymi zmianami oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526) z późniejszymi zmianami.

2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

3. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
  - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
  - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
  - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
  - d) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;
- 2) dotacje celowe:
  - a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local self-government entities (gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), contracting liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget. The legal basis defining these processes is the Law on Public Finance: for years 2000-2009 (Journal of Laws 2005 No. 249, item 2104) and for 2010 (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1240) with later amendments while with respect to the financial management of local self-governments, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Self-government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Self-government, dated 5 VI 1998 (uniform text, Journal of Laws 2001 No. 142, items 1590-1592), with later amendments, and the Law on Incomes of Local Self-government Entities, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2010 No. 80, item 526) with later amendments.

2. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary act passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts in the Act of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

3. Budget revenues of local self-government entities comprise:

- 1) own revenues, i.e.:
  - a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
  - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, treasury fee,
  - c) revenue from property, e.g., revenues from renting and leasing,
  - d) funds for the additional financing of own tasks from non-budgetary sources;
- 2) appropriated allocations:
  - a) from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,

- b) otrzymane z funduszy celowych,
c) pozostałe dotacje;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.
4. W sektorze finansów publicznych wyróżnia się następujące formy organizacyjno-prawne:
- 1) **jednostki budżetowe**, których wydatki w całości pokrywane są z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a uzyskane przez nie dochody stanowią dochody tych budżetów;
- 2) **zakłady budżetowe jednostek budżetowych**, które odpłatnie wykonują wyodrębnione zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnej dotacji przedmiotowej, a także z dotacji podmiotowej lub z dotacji celowej na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) **gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych** wyodrębnione z jednostki budżetowej pod względem organizacyjnym i finansowym (część jej podstawowej działalności lub działalność uboczną), pokrywające koszty swojej działalności z uzyskiwanych przychodów własnych oraz ewentualnej dotacji przedmiotowej otrzymanej z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) **rachunek dochodów własnych jednostek budżetowych** (utworzony w 2005 r.) jest wydzielonym rachunkiem, na którym jednostki budżetowe gromadzą dochody ze ściśle określonych źródeł i przeznaczają je na cele ściśle określone w ustawie o finansach publicznych;
- 5) **fundusze celowe** są to fundusze tworzone na podstawie ustaw, których przychody pochodzą ze środków publicznych, a wydatki przeznaczone są na realizację wyodrębnionych zadań. Fundusz celowy, który realizuje zadania wyodrębnione z budżetu:
- a) państwa jest państwowym funduszem celowym,
b) jednostek samorządu terytorialnego jest gminnym, powiatowym lub wojewódzkim funduszem celowym.
- Ponadto od 2005 r. wyróżnia się **fundusze motywacyjne** (niewyodrębnione w tablicach), tj. środki finansowe gromadzone przez państwowe jednostki budżetowe na wyodrębnionych rachunkach bankowych, z części dochodów budżetu państwa uzyskanych z tytułu przypadku rzeczy lub korzyści majątkowych pochodzących z ujawnienia przestępstw i wykroczeń przeciwko mieniu oraz przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych; fundusze motywacyjne są przeznaczone na nagrody dla pracowników, żołnierzy i funkcjonariuszy, którzy bezpośrednio przyczynili się do uzyskania dochodów budżetu państwa z tytułów wymienionych wyżej.
5. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

- b) from appropriated funds,
c) other allocations;
- 3) general subsidy from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing, and regional parts.
4. In the sector of public finance the following organizational-legal forms of entities are operating:
- 1) **budgetary entities**, the expenditures of which are fully covered from the state budget or from the budgets of local self-government entities, and the incomes obtained by them account for the income of these budgets;
- 2) **budgetary establishments of budgetary entities** which perform individual tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible objective allocations, as well as from subjective allocation or appropriated allocation for co-financing of the investment-related costs, obtained from the state budget or from the budgets of local self-government entities;
- 3) **auxiliary units of budgetary entities** separated from a budgetary entity, in terms of organisation and finances (part of its core business or non-core business), covering the costs related to their activity from own revenues, or from a possible objective allocation obtained from the state budget or from the budgets of local self-government entities;
- 4) **own income account of budgetary entities** (established in 2005) is a separated account, on which budgetary entities accumulate incomes from closely defined sources and allocate them for the purposes closely defined in the Law on Public Finances;
- 5) **appropriated funds** are funds created on the basis of acts, the revenues of which originate from public revenues, and expenses are designated for the realization of specific tasks. The appropriated fund which realizes specific tasks separated from the budget of:
- a) the state is a state appropriated fund,
b) local self-government entities is a gmina, powiat or voivodship appropriated fund.
- Moreover, since 2005 there have operated **motivation funds** (not presented in tables), i.e., financial means accumulated by state budgetary entities on separated bank accounts from parts of revenues of the state budget, earned from the forfeiture of goods, or from financial gains originating from revealed crimes and offences in respect of property, as well as treasury crimes; motivation funds are allocated for awards granted to employees, soldiers, and functionaries, who directly contributed to revenues earned by the state budget in respect of the above.
5. Information concerning local self-government entities budgets is compiled on the basis of the Ministry of Finance reports.